

IN MEMORIAM: PROFESOR HALINA MAZUR (1929-2021)

Prof. dr hab. n. farm. Halina Mazur
(1929-2021)

W dniu 4 lutego 2021 r. zmarła Profesor dr hab. n. farm. Halina Mazur, były wieloletni Kierownik Zakładu Badania Żywności i Przedmiotów Użytku w Państwowym Zakładzie Higieny w Warszawie, w którym pracowała przez 40 lat.

Profesor Halina Mazur, z domu Domagała, urodziła się 8 lutego 1929 r. w Sandomierzu w rodzinie nauczycielskiej. Oboje rodzice byli nauczycielami. W 1947 r. po maturze została przyjęta na Wydział Farmaceutyczny Uniwersytetu Warszawskiego (później Akademii Medycznej), który ukończyła w 1952 r.

Bezpośrednio po ukończeniu studiów rozpoczęła pracę w Zakładzie Badania Żywności i Przedmiotów Użytku Państwowego Zakładu Higieny i pracowała w nim aż do przejścia na emeryturę w 1991 r. W Państwowym Zakładzie Higieny uzyskała kolejne stopnie naukowe: doktora nauk farmaceutycznych na podstawie rozprawy pt. „Wpływ bis-izooktylotioglikolanów dwuoktylocynowego i dwubenzyllocynowego na organizm szczurów przy podawaniu per os w warunkach długotrwałego doświadczenia”, doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. „Aspekty zdrowotne stosowania opakowań z polichloroku winylu do środków spożywczych, ze szczególnym uwzględnieniem stabilizatorów cynoorganicznych”, a następnie profesora nauk farmaceutycznych. Jako stypendystka Światowej Organizacji Zdrowia przebywała dwukrotnie na stażach naukowych w Republice Federalnej Niemiec, gdzie zapoznała się z metodami oznaczania śladowych ilości zanieczyszczeń w żywności oraz oceną zdrowotną tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Zdobytą wiedzę wykorzystywała w laboratorium, którym kierowała. W tym czasie analityczne metody badania

zanieczyszczeń żywności i ocena zdrowotna opakowań do żywności nie były w Polsce powszechnie stosowane. Swoją działalnością w tym obszarze zwróciła uwagę na niedoceniany dotychczas problem zagrożeń dla zdrowia powodowanych przez substancje chemiczne uwalniane z tworzyw sztucznych do żywności.

Profesor Halina Mazur prowadziła szeroką działalność naukową. Współpracowała z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Jej naukowa działalność skupiała się na zagadnieniach dotyczących zanieczyszczeń żywności i przedmiotów użytku substancjami szkodliwymi dla zdrowia, metod analitycznych stosowanych do oznaczania tych zanieczyszczeń, a także badania ich wpływu na organizmy żywe. Zajmowała się także analityczną i toksykologiczną oceną zdrowotną tworzyw sztucznych i ich przydatnością do kontaktu z żywnością i człowiekiem. Z tego zakresu opublikowała ponad 60 prac indywidualnych i zbiorowych oraz kilka rozdziałów w specjalistycznych podręcznikach. Do najważniejszych należy wydany w 1972 roku podręcznik: „*Higieniczna ocena tworzyw sztucznych w zakresie środków spożywczych, leków i przedmiotów użytku*” wykorzystywany w laboratoriach zajmujących się badaniem i oceną zdrowotną wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Była autorką szeregu ekspertyz dla Polskiej Akademii Nauk, Ministerstwa Zdrowia, Instytutów Naukowych i innych instytucji, a także recenzji projektów naukowych dla Komitetu Badań Naukowych. Kierowała licznymi pracami naukowymi. Zespół badawczy pod jej kierunkiem opracował kilkadziesiąt metod analitycznych, opublikowanych w *Wydawnictwach Metodycznych Państwowego Zakładu Higieny*. Metody te wykorzystywane były przez wiele lat przez laboratoria stacji sanitarno-epidemiologicznych w nadzorze sanitarnym nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku.

Profesor Halina Mazur inicjowała i nadzorowała badania monitoringowe dotyczące oceny higienicznej wyrobów z tworzyw sztucznych znajdujących się w obrocie handlowym. Badania te przyczyniły się do wycofania wyrobów zanieczyszczonych ołowiem i kadmem, zawierających niezwiązane monomery, niedozwolone plastyfikatory i inne substancje uwalniane w ilościach szkodliwych dla zdrowia. Brała udział w programach rządowych sprawując nadzór naukowy nad krajowym monitoringiem żywności w zakresie zanieczyszczeń chemicznych, takich jak azotany i azotyny, pestycydy, antybiotyki i metale ciężkie w całodziennych racjach pokarmowych wybranych grup ludności, a także zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Przez wiele lat pełniła funkcję koordynatora współpracy naukowej Państwowego Zakładu Higieny z Instytutem Żywności w Poczdamie. Wynikiem tej współpracy była wymiana doświadczeń naukowych pomiędzy pracownikami obu instytutów.

Profesor Halina Mazur była wybitnym specjalistą i ekspertem krajowym w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz oceny zdrowotnej materiałów opakowaniowych i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i człowiekiem. Przez wiele lat, jako ekspert krajowy, przewodniczyła polskiej delegacji na posiedzeniach specjalistów krajów członków Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) w sprawie higienicznej oceny opakowań z tworzyw sztucznych przeznaczonych do żywności i ujednolicenia metod ich badania.

Była członkiem Rad Naukowych Państwowego Zakładu Higieny, Instytutu Przemysłu Mleczarskiego i Badawczego Instytutu Opakowań (COBRO), a także Komitetów Chemii Analitycznej, Żywności Człowieka i Ekologii Człowieka Polskiej Akademii Nauk. Była też członkiem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. Przez wiele lat pełniła funkcję redaktora działu żywności i przedmiotów użytku kwartalnika *Roczniki Państwowego Zakładu Higieny*, a następnie wchodziła w skład Międzynarodowego Komitetu Naukowego tego czasopisma. Z czasopismem współpracowała do końca swojego życia.

Oprócz prowadzonych badań naukowych, uczestniczyła w działalności dydaktycznej Instytutu. Prowadziła wykłady, ćwiczenia i seminaria dla pracowników Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych z zakresu jakości zdrowotnej żywności i przedmiotów użytku oraz higieny i toksykologii żywności. Uczestniczyła także w działalności usługowej Instytutu związanej z oceną wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i wydawaniem świadectw jakości zdrowotnej Państwowego Zakładu Higieny. Działalność tę, którą zapoczątkowała kilka lat po rozpoczęciu pracy,

prowadziła i rozwijała przez cały czas zatrudnienia w Instytucie. Znajdowała także czas na działalność społeczną w Związku Zawodowym Pracowników Służby Zdrowia oraz jako ławnik w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Za działalność zawodową i społeczną była wielokrotnie odznaczana i wyróżniana, m.in. Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi za działalność na rzecz ochrony zdrowia, odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia”, Srebrną i Złotą Odznaką Związkową, indywidualną nagrodą Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz zespołową nagrodą Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu.

W latach 1943-1944 pod pseudonimami „Bogda” i „Bogna” działała jako łączniczka Armii Krajowej. Za tę konspiracyjną działalność w okresie okupacji niemieckiej została odznaczona Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim i Krzyżem Armii Krajowej. Była członkiem Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, a od roku 1992 członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Warszawa, Środowisko „Jodła”.

Po przejściu na emeryturę nadal współpracowała z Państwowym Zakładem Higieny. Była członkiem Komisji Egzaminacyjnych na II stopień specjalizacji z higieny i I stopień specjalizacji z higieny i epidemiologii. Przewodniczyła Radzie Zarządzającej Centrum Certyfikacji Opakowań przy Centralnym Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Opakowań w Warszawie.

Profesor Halina Mazur w pamięci współpracowników pozostanie jako osoba o szlachetnym sercu, serdeczna koleżanka i ciepła w kontaktach bezpośrednich. Jako kierownik Zakładu była wyrozumiała dla pracowników, ale jednocześnie wymagająca i stanowcza. W pracy stwarzała atmosferę spokoju, dobrych stosunków międzyludzkich, wzajemnej życzliwości i przyjaźni. Cechowała ją duża wrażliwość na sprawy ludzkie. Zawsze służyła radą i pomocą tym, którzy się do niej zwracali. W trudnych sytuacjach, pracownicy zawsze mogli liczyć na jej pomoc i wsparcie, zarówno w sprawach zawodowych jak i osobistych.

Miałam ogromną przyjemność i zaszczyt współpracować z Profesor Haliną Mazur przez wiele lat. Pozostanie na zawsze w mojej pamięci jako mądry, życzliwy i wspaniały Człowiek.

Kazimiera Ćwiek-Ludwicka

*Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny
ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa
e-mail: cwludwicka@pzh.gov.pl*